

УДК 78.071

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2024-39-5>**Світлана Юрїївна Грекул**

ORCID: 0000-0002-8055-6556

здобувач кафедри історії музики та музичної етнографії
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
sveta_grekul@ukr.net

ТВОРЧА ОСОБИСТІСТЬ ВАДИМА НІКОЛАЄВА: ВІД «БІОГРАФІЧНОГО АВТОРА» ДО ХУДОЖНЬО- СТИЛЬОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

Мета дослідження. Метою дослідження є розкриття творчої особистості композитора Вадима Ніколаєва у взаємодії біографічної та авторськи-стильової сторін. Розглядається становлення авторської індивідуальності на прикладі музичної спадщини композитора. Пропонуємо докладно дослідити етапи змін у творчому шляху композитора, зокрема його власність до певних стилів та жанрів. Таке дослідження може внести нові уявлення про еволюцію творчості та допомогти краще зрозуміти поетику Вадима Ніколаєва.

Актуальність теми дослідження полягає у тому, щоб заповнити прогалини у матеріалах щодо творчості сучасних українських композиторів, відкрити нові методичні можливості вивчення їх стильового мислення на прикладі аналізу та систематизації композиторської діяльності Вадима Ніколаєва у тісній взаємодії з особливостями творчого шляху митця.

Наукова новизна. Визначення провідних рис в комплексному розгляді біографічного та художньо індивідуального факторів особистості композитора В. Ніколаєва. Інноваційний підхід пов'язаний з тим, що вперше узагальнюється образ композитора В. Ніколаєва та розглядається, як композитор вміло поєднує елементи класичної музики з сучасними музичними напрямленнями. В. Ніколаєв відомий своєю здатністю поєднувати різні жанри та стилі, створюючи унікальні звучання, які відображають його широкий музичний діапазон і креативний підхід до композиції, також важливими рисами стилю є емоційність, динамічність та оригінальний підхід в кожному музичному творі.

Методами дослідження є теоретичні методи (джерелознавчий, аналіз наукової та навчально-методичної літератури, структурно-аналітичний, структурно-семіотичний), емпіричні методи (спостереження, порівняння, аналіз музичного матеріалу), інтерв'ю з композитором.

Висновки. Аналіз особистості та композиторських ідей Вадима Ніколаєва надає можливість виявити суттєві складові процеси

взаємодії біографічного автора та автора-композитора, складну діалектику життєвого та художнього в індивідуальності митця. Він дозволяє визначати, яким чином у музичному мистецтві автор-композитор з суб'єкта (біографічного і автора-творця) перетворюється на об'єкт осмислення та відображення, опиняючись в просторі художнього твору, тобто здійснюється як автор художній.

Інноваційний підхід особистості пов'язаний з тим, що вперше узагальнюється образ композитора В. Ніколаєва та розглядається майстерність композитора, як він поєднує елементи класичної музики з сучасними музичними напрямками та до чого призводить його експериментальність. В. Ніколаєв відомий своєю здатністю поєднувати різні жанри та стилі, створюючи унікальні звучання, які відображають його широкий музичний діапазон і креативний підхід до композиції, також важливими рисами стилю є емоційність, динамічність та оригінальний підхід в кожному музичному творі.

Ключові слова: автор, стиль, жанр, творчий шлях, композитор, особистість.

Hrekul Svitlana Yuriivna, Applicant at the Department of Music History and Musical Ethnography of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

Creative personality of Vadym Nikolaev: from «biographical author» to artistic and stylistic individuality

The aim of the study. The purpose of the study is to reveal the creative personality of the composer Vadym Nikolaev in the interaction of biographical and Avorian-stylistic aspects. The formation of the author's individuality is considered on the example of the composer's musical heritage. We offer a detailed study of the stages of change in the composer's creative path, in particular his affinity for certain styles and genres. Such a study can bring new ideas about the evolution of creativity and help to better understand the poetics of Vadim Nikolaev.

The relevance of the research topic is to fill the gaps in the materials regarding the work of modern Ukrainian composers, to open up new methodological opportunities for studying their stylistic thinking using the example of the analysis and systematization of the compositional activity of Vadym Nikolaev in close interaction with the features of the artist's creative path.

Scientific novelty. Determination of the leading features in the comprehensive consideration of the biographical and artistically individual factors of the composer V. Nikolaev's personality. The innovative approach is connected with the fact that for the first time the image of the composer V. Nikolaev is summarized and it is considered how the composer skilfully combines elements of classical music with modern musical directions. V. Nikolaev is known for his ability to combine different genres and styles, creating unique sounds that reflect his wide musical range and creative approach to composition, also important features of his style are emotionality, dynamism and an original approach in each piece of music.

Research methods are theoretical methods (source studies, analysis of scientific and educational-methodical literature, structural-analytical, structural-semiotic), empirical methods (observation, comparison, analysis of musical material), interview with the composer.

Conclusions. *The analysis of Vadym Nikolaev's personality and compositional ideas provides an opportunity to reveal the essential components of the process of interaction between the biographical author and the author-composer, the complex dialectic of life and art in the individuality of the artist. It allows you to determine how in musical art the author-composer turns from a subject (biographical and author-creator) into an object of understanding and reflection, finding himself in the space of a work of art, that is, he is carried out as an artistic author.*

The innovative approach of the individual is connected with the fact that for the first time the image of the composer V. Nikolaev is summarized and the composer's skill is considered, how he combines elements of classical music with modern musical trends and what his experimentalism leads to. V. Nikolaev is known for his ability to combine different genres and styles, creating unique sounds that reflect his wide musical range and creative approach to composition, also important features of his style are emotionality, dynamism and an original approach in each piece of music.

Key words: *author, style, genre, creative path, composer, personality*

Актуальність теми дослідження полягає у тому, щоб заповнити прогалини у матеріалах щодо творчості сучасних українських композиторів, відкрити нові методичні можливості вивчення їх стильового мислення на прикладі аналізу та систематизації композиторської діяльності Вадима Ніколаєва у тісній взаємодії з особливостями творчого шляху митця.

Особистість Вадима Ніколаєва, насправді дуже цікава та актуальна для дослідження. Починаючи свою творчу діяльність, композитор розвивав свій унікальний стиль та художню індивідуальність дивлячись на попередників і цікавився новим та самобутнім. В своїх творах В. Ніколаєв переходить від простого опису до власної художньо-стильової концепції і важливо, відзначити, що актуальність теми полягає в тому, що композитор є свідком важливих історичних подій, які вплинули на його творчість, окрім особистих переживань.

Мета дослідження. Метою дослідження є розкриття творчої особистості композитора Вадима Ніколаєва у взаємодії біографічної та аворськи-стильової сторін. Розглядається становлення авторської індивідуальності на прикладі музичної спадщини

композитора. Пропонуємо докладно дослідити етапи змін у творчому шляху композитора, зокрема його власність до певних стилів та жанрів. Таке дослідження може внести нові уявлення про еволюцію творчості та допомогти краще зрозуміти поетику Вадима Ніколаєва.

Виклад основного матеріалу. Період життя В. Ніколаєва припав на час, коли відбувалися глобальні зміни в суспільстві та у свідомості українців, пов'язані з руйнуванням радянських стереотипів та формуванням нових принципів незалежної демократичної України. З одного боку – особистість композитора була цілком сформована в професійному плані ще в Радянському Союзі. Навчаючись в Одеській консерваторії, він був вимушений тратити свій час на вивчення таких предметів, як історія КПРС, діалектичний матеріалізм, науковий комунізм, тощо. У більшості студентів це не викликало ні найменшого зацікавлення, але всі поставали перед необхідністю неухильного дотримання певних норм «комсомольського буття». З іншого боку – вже тоді професійні музично-теоретичні дисципліни вивчались достатньо творчо, а викладачі сприяли розвитку індивідуальних інтелектуальних, психоемоційних рис особистості. Серед студентів композиторського факультету панував дух здорової фахової конкуренції. Особливо помітно це ставало на екзаменах з композиції, коли яскраво проявляли себе представники двох провідних гілок одеської композиторської школи: класу Олександра Красотова та класу Ігоря Асєєва. Великий вплив на формування творчої особистості Ніколаєва виявили молоді на той час музикознавці Олександр Сокол та Олександр Ровенко, композитор Георгій Успенський. Композиторська практика в умовах радянської системи могла реалізовуватись виключно в рамках членства у спілці композиторів. А матеріальні набутки з творчості були мізерними. Тому більшість митців вимушені були заробляти педагогічною працею. Щодо виконавського потенціалу, то молоді композитори могли розраховувати лише на колективи при навчальних закладах. Ці об'єктивні чинники не могли не позначитися на творчості, як звуженням жанрової амплітуди, так обмеженням технічних виконавських можливостей.

На жаль, в умовах незалежної України ситуація мало змінилася. Авторське право ще й досі не функціонує у потрібному об'ємі.

Отже, вже під час навчання В. Ніколаєв оволодів широким арсеналом композиторських технік, захопився компонуванням для органу в супроводі симфонічного оркестру, виявив власний потужний творчий потенціал та далекоглядні плани. Проте багатьом з них не судилося здійснитися. Особливості характеру Ніколаєва, що проявлялись у делікатності, ненав'язливості, м'якому інтелігентному почуттю гумору, повазі до колег та підопічних не посприяли просуванню по кар'єрній драбині. Шкода, що творчий потенціал композитора не зміг реалізуватися належним чином, а творчий доробок ще не отримав широкого резонансу.

На наш погляд, варто розглянути характерні риси особистості Вадима Ніколаєва у двох площинах: як еволюцію творчості – від радянського періоду до українського; як взаємозалежність педагогічної діяльності та композиторської.

В радянському Союзі можна було зробити стрімку кар'єру, виконуючи замовлення керуючої партійної верхівки, що була далека від розуміння складної сучасної академічної музики та орієнтувалась на контент з пропагандою комуністичних ідеалів, виражених методом соціалістичного реалізму. Це призводило до прагматичного формального відношення або до лицемірного позірного ставлення до власної творчості. В. Ніколаєв, будучи глибоко порядною людиною, не міг собі дозволити такого, тому не шукав легких шляхів. Він прагнув проникнути в глибинну сутність людських почуттів та передати в музиці своє особисте бачення колізій життя. Орієнтація була загальнолюдські цінності.

В ранній період творчості, коли думки ще не позбавились юнацького максималізму, композитора вабили монументальні форми, масштаб мислення, бажання показати свою обізнаність у новітніх техніках компонування. Тоді з'являються два концерти для органу з оркестром, «Героїчна увертюра», «Симфонічна поема», симфонієта «Казка». Разом з тим композитора цікавив світ особистісних почуттів в ключі глибокого осягнення та філософського осмислення. В. Ніколаєв звертався до лірики Гійома Аполінера (вокальний цикл «Осінь Гійома Аполінера». У вико-

навському складі цього твору, крім баритона, разом з традиційним фортепіано, знову задіяний орган. На відміну від концертів, де орган виступав у солуючій ролі, тут він виступає всього лише доповненням до супроводу з притаманними йому тембральними барвами, надаючи звучанню містичного колориту. Згодом Ніколаєв створив ще один цикл романсів для сопрано на вірші місцевої поетеси – аматорки Олени Ляшенко.

Творчий шлях В. Ніколаєва можна розділити на два періоди: Одеський та Уманський. В обох діяльність композитора поєднувалась з педагогічною. Але в Одесі Ніколаєв був в оточенні однодумців, колег композиторів, мав змогу відвідувати концерти, оцінювати творчість студентів, брати участь самому у концертах. А в Умані таких можливостей у нього не було. Тому він зосередився на викладацькій роботі та на роботі керівника камерного оркестру. Серед поціновувачів його творчості були колеги – педагоги, які не завжди були спроможні належним чином оцінити складність його композиторської техніки. Замість органу Вадим Борисович відшукав та реставрував старовинну фісгармонію і виконував на ній твори Баха в художньому музеї – колишньому костьолі. Відповідно до обставин, орієнтири в творчості перемістились на мініатюрні форми, часто для поповнення репертуару невеликих ансамблів. В нових умовах Ніколаєв не втратив натхнення, не знизив рівень композиторських амбіцій у оволодінні складними прийомами, наприклад, досяг суттєвого успіху у поєднанні, на перший погляд, несумісних технік компонування.

Творча зрілість Ніколаєва проявлялась у кожному творі як сповідування вічних християнських цінностей. Разом з тим зрілість проявлялась і в залученні до високодуховної сфери елементів повсякденного музичного оточення: і джазових тем, і народних українських пісень, і звукорядів ладів народної музики, що вивчають студенти на заняттях з сольфеджіо, і мелодій популярних пісень. Поєднання так званих «високих» та «низьких» жанрів, у цілому, характерне для постмодерної сучасної музики. Ніколаєв з великим пієтетом ставився до християнства, хоча нічого не написав на духовні тексти. Його мати, Ніколаєва Вікто-

рія Олексіївна, та вітчим, Сергеев Петро Петрович, були професійними музикантами. Будучи на пенсії, вони організували церковний хор в місцевому християнському храмі, дбали про якість співу, підняли планку хорового аматорського виконання на небачену раніше висоту. Власне, Вадим Борисович переїхав з Одеси до Умані, щоб турбуватись про своїх близьких, які потребували його опіки, проживав з ними в одній квартирі. Він глибоко поважав духовні прагнення своїх рідних та розділяв їх.

Хоча В. Ніколаєв і не писав власне духовних творів, в його опусах можна відчувати стриманість, виваженість, неспішність, філософське осмислення почуттів, намагання докопатися крізь вир повсякденності до вічних тем, тобто риси, що притаманні саме духовній музиці. Подібне ставлення було і до всього українського.

Провідні жанрові сфери творчості В. Ніколаєва – це органна, що входить до камерно-інструментальної галузі, та камерно-вокальна творчість. Це ті два напрямки, які особливо яскраво проявились у стильовому та образно-смысловому відносінах.

Розглянемо взірці камерно-інструментальної творчості: В. Ніколаєв написав 8 органних творів, а саме: Хоральну прелюдію, Пасторальну прелюдію, Пасторальну фантазію, етюд «Тумани», «Посвята», 2 пасторалі, Концерт для органу з оркестром № 1 з дзвонами, Концерт для органу з оркестром № 2.

Хоральні органні прелюдії здебільшого інтерпретовані у камерному напрямку; у них з великою безпосередністю і, водночас, з поглибленістю розкривається світ ліричних образів – піднесено-споглядальних та сокровенно-сумних. Причому композитор знаходить особливу форму роботи з музичним матеріалом, в якому він втілює і свою особистісну авторську музичну думку, і відомі національно-стильові риси.

В органній творчості Ніколаєва можна виділити 2 жанрових різновиди:

- хоральні прелюдії;
- концерти як твори великої форми;

При всій різноманітності хоральних прелюдій їх об'єднують:

- невеликі масштаби;

– панування мелодійного початку, оскільки жанр хоральної обробки пов'язаний із вокальним співом;

– камерний стиль. У хоральних прелюдях Ніколаєв виділив не так ресурси потужного органного звучання, скільки його барвистість, темброве багатство;

– широке використання поліфонічних прийомів.

Коло образів хоральних прелюдій пов'язане зі змістом хоралів, що лежать в їх основі, це уточнюється за допомогою залучення поетичного рядка хоралу (у його німецькому різновиді) у назві прелюдії. Загалом це зразки філософської лірики з бахівськими прообразами, роздуми про радощі та печалі на життєвому шляху.

Камерно-інструментальна творчість налічує 8 творів, а саме: «Фуга-пісня» для камерного оркестру, «Симфонічна фуга на тему ВАСН» для камерного оркестру, «Уманське бароко» для камерного оркестру та флейти, труби, баяна, фортепіано, «Новорічний канон для флейти альта, клавесина, віолончелі, «Мелодія», «Елегія 2004 пам'яті друга», «Елегія 2014» Обробка для камерного оркестру «2 симфонічні фуги для органу» І. Асєєва.

Камерно-інструментальна музика Ніколаєва – чи не найбагатша та найрізноманітніша область у спадщині композитора. Вона вмістила всі основні ідеї творчості, починаючи з раннього етапу і закінчуючи пізнім, повно та послідовно відобразивши еволюцію стилю. Тут представлені у різноманітних проявах всі концепції музики: драматичні та елегічні, лірико-епічні та пасторальні.

Зацікавленість до камерно-інструментального жанру послужила виробленню характерного композиторського письма, зі схильністю до тонкої обробки художніх деталей. Можна намітити три періоди у становленні камерно-інструментального стилю Ніколаєва, які загалом відповідають основним періодам його творчості, хоча лише частково збігаються з ними (юнацький, учнівський, зрілий).

На період 1975–2014 років припадає найбільша кількість творів. «Фуга-пісня», «Симфонічна фуга на тему ВАСН», «Уманське бароко», «Новорічний канон», «Мелодія», «Елегія 2004 пам'яті

друга», «Елегія 2014» для камерного оркестру, «3 п'єси для двох фортепіано», «Колискова для фортепіано» «Дивний квартет», «Концерт поема для труби», «Скерцо для 4 кларнетів», «Вокальний цикл на сл. Є. Ляшенко», «Грибочки» для духового оркестру, «Сонатина для труби та фортепіано», «Концерт-поема для труби з оркестром», «Діалоги для квінтету саксофонів», камерна кантата «Осінь Гійома Аполлінера». [4, с. 105]

У творах Ніколаєва можна простежити драматичну, лірико-елегічну та пасторально-жанрову специфічну образність та інтонаційність. Камерність закладена у психологічній складності, тонкощі градацій у передачі різних відтінків емоційного змісту. Особлива техніка камерних творів Ніколаєва з її поліфонією, тематичною насиченістю тканини та деталізацією фактури, а головне – такою взаємопов'язаністю елементів – дає можливість говорити про майстерність композитора.

Підсумовуючи, можна відзначити, що камерний стиль композитора є результатом інтенсивної роботи в особливих естетичних, музично-мовних умовах і, одночасно, основою створення яскравих, художньо переконливих творів. Так, у процесі вивчення камерно-інструментальних творів виразно простежується спрямовуюча роль стильових закономірностей, розкривається органічність авторської інтерпретації жанрово-стильових явищ.

Якщо зазирнути у камерно-вокальну творчість В.Ніколаєва, то можемо зазначити, що саме в ній композитор розкривається у найбільшій мірі. Як приклад розглянемо вокальний цикл на вірші Олени Ляшенко, де композитор поглиблено передає сенс тексту. Задум цього циклу не наділено загальною назвою, але він формується на основі назв віршів, запропонованих Ляшенко, народжених романтичною ідеєю зближення творчої свідомості композитора та поета, літературного та музичного способів художнього вираження; зрештою, він спрямований на створення єдиного синтетичного образу поета як автора цілісної словесно-музичної композиції.

Композитор вибирав вірші на власний розсуд, але об'єднував їх у цикл на музичній основі. Ця романтична композиційна ідея повністю виправдала себе і в ХХ столітті. Вона показова для

циклів, у яких відбувається зближення образів поета і композитора, причому виявляється особлива внутрішня причина цього – співзвучність світосприйняття композитора і поета, спільність їх поглядів на світ і призначення художника. Внаслідок того, що образне мислення поета близьке та зрозуміле композитору, виникає нова музично-авторська концепція поетичного задуму.

Камерно-вокальна творчість В. Ніколаєва є невеликою за обсягом. Він написав вокальний цикл (романси) на вірші Олени Ляшко, «Два романси» на вірші Віктора Баранова, камерну кантату (вокальний цикл) «Осінь Гійома Аполлінера» для баритона фортепіано та органу, пісню «Проходять роки».

Романси на слова Є. Ляшенка були створені в період 2000-2001 рр., включають 7 мініатюр:

1. Через вхідні двері дзеркала
2. Твій вогонь
3. Відлуння
4. Зустріч
5. Усі сліди...
6. Заціплять дзвони мову
7. У білизні снігів

У даному циклі, як і в інших камерно-вокальних творах Ніколаєва, переважають узагальнюючі філософські рівні, ідеї та концептуальне переосмислення поетичної основи. Музична драматургія організована за принципом розмаїття. Партія супроводу набуває смислової самостійності, а часом і символічної значущості, нерідко стаючи сферою сонорно-сонористичних пошуків. Мелодико-гармонічні алюзії, що зустрічаються у циклі, свідчать про опору частково на музику ХІХ століття, частково на вітчизняну музику ХХ століття, також виявляють поглиблення особистісного авторського ідіолекту.

У циклі багато цікавих знахідок, що стосуються музичного прочитання поетичного тексту, експериментів зі звуком. Музична єдність досягається завдяки наскрізному розвитку образно-інтонаційних сфер, тематичних арок між частинами.

Підсумовуючи вищесказане, можна зазначити, що камерно-вокальний стиль Ніколаєва містить в собі: а) синтез слова та

музики, б) ліричну спрямованість смислового вираження, в) жанрово-стильову якість камерності; г) тяжіння до циклічних форм, у яких є поетичний текст.

В. Ніколаєв не зводив національний український стиль до маркування етнографічними елементами. Україну він сприймав як багатонаціональну, де немає домінування одної нації чи одної релігії над іншими. Приклад співіснування різних народів в Одеській області був йому добре відомий. Ця тема глибоко хвилювала Вадима Борисовича. На підтвердження своєї позиції він написав твір «Тумани». У передмові до авторської прем'єри у стінах концертного залу Уманського музичного училища ім. П. Д. Демуцького він розказав історію про те, як в фольклорній експедиції в Одеській області йому вдалося записати пісню з подібною мелодією трьома мовами: російською, українською та болгарською. Саме її він використав в оркестровій п'єсі. Гармонічна мова та фактура були цілком у стилі Ніколаєва: складне поєднання різних технік. Цим твором Ніколаєв задекларував свою позицію щодо сучасної української музичної культури. Вона не повинна обмежуватися використанням етнографічного національного елемента, а має вбирати в себе все розмаїття національних культур, вписувати себе у світову культуру, не втрачаючи власної ідентичності. Композитор, як носій культури, має транслювати загальнолюдські цінності крізь призму особистого неповторного бачення. Провінційність та нездатність до широкого узагальнення обурювали Ніколаєва, своєю творчістю він прагнув ці риси зжити з нашої культури.

Справжню громадянську позицію висловив Ніколаєв у своєму творі «Елегія 2014», написаному під враженням подій під час революції гідності. Він не був на Майдані, зовні не проявляв ані відчаю, ані особливого ентузіазму, але в музиці з неймовірною силою та одкровенням передане його ставлення до цих подій. Смерть людей, що загинули за свої ідеали, за свободу, надихнула Вадима Борисовича, оскільки він сам найбільше цінував свободу. Обставини життя склались так, що йому доводилось робити вибір: між стрімкою кар'єрою з замовними творами та свободою творчості, між родинною рутинною і добуванням

грошей та свободою творчості, між виконанням бюрократичних обов'язків і свободою творчості. Завжди свобода творчості перемагала. При цьому Ніколаєв не був бунтарем чи авантюрою особистістю. Він намагався мінімізувати рутину та організувати свій побут так, щоб його творчість могла реалізуватись. Опинившись в глибокій провінції і «приземливши» свої творчі плани, композитор натомість отримав і позитив – можливість неодноразово чути свої твори в живому виконанні.

В, Ніколаєв був дотепником, любив гумор, часто цитував свого улюбленого Михайла Жванецького, розповідав байки та анекдоти. Його жарти завжди були делікатні, необразливі, ця сторона характеру також знайшла втілення у музичних творах (твір «Грибочки» з гамами по звукорядах ладів, fuga на тему «Happybirthday» та інші музичні жарти).

В житті та побуті Вадим Борисович був дуже акуратним; його партитури, написані від руки, виглядають майже як друковані. Певний перфекціонізм, який можна помітити в оформленні творчих здобутків, знайшов своє вираження і в ентомологічній колекції метеликів, яку він збирав все своє свідоме життя. Також він проявився і в роботі з оркестром, де від оркестрантів Ніколаєв м'яко і наполегливо добивався відповідної якості звучання, вмів надихнути та налаштувати на досить важку працю в подоланні труднощів.

Концертні виступи давались Вадиму Борисовичу не легко. Зовні він завжди був спокійний, стриманий, зосереджений, проте вгамування внутрішньої тривоги і хвилювання виливалось потім в зловживання алкоголем. По справжньому цілющим джерелом для Ніколаєва була природа. Часто він на самоті милувався полями, лісами, парками та ставками Уманщини, ловив метеликів, збирав гриби. Добре розбирався в грибах, знав всі назви, властивості та вмів їх готувати і консервувати. Колеги змогли гідно оцінити кулінарну майстерність Ніколаєва під час відзначення 35 – річчя його творчої діяльності на банкеті в стінах рідного училища.

В останні роки життя у В. Ніколаєва погіршувався стан здоров'я. Він відмовився від керування оркестром, в творчості

також відбувався спад. Зосередився над впорядкуванням своїх творів і систематизацією нотних та аудіозаписів. Багато сил забирало опанування комп'ютерними технологіями під час дистанційного навчання. Для композиторської справи його не приваблювало застосування цих технологій. Якими б складними не були технічні засоби при компонуванні музичних творів, мірилом, на думку Ніколаєва, завжди виступає художній смак автора. Його музика сповідальна, пропущена через глибокий внутрішній самоаналіз, позбавлена зайвої театральності та декоративності, зовнішньої віртуозності.

Висновки. Таким чином, аналіз особистості та композиторських ідей Вадима Ніколаєва надає можливість виявити суттєві складові процесу взаємодії біографічного автора та автора-композитора, складну діалектику життєвого та художнього в індивідуальності митця. Він дозволяє визначати, яким чином у музичному мистецтві автор-композитор з суб'єкта (біографічного і автора-творця) перетворюється на об'єкт осмислення та відображення, опиняючись в просторі художнього твору, тобто здійснюється як автор художній.

Інноваційний підхід особистості пов'язаний з тим, що вперше узагальнюється образ композитора В. Ніколаєва та розглядається майстерність композитора, як він поєднує елементи класичної музики з сучасними музичними напрямленнями та до чого призводить його експериментальність. В. Ніколаєв відомий своєю здатністю поєднувати різні жанри та стилі, створюючи унікальні звучання, які відображають його широкий музичний діапазон і креативний підхід до композиції, також важливими рисами стилю є емоційність, динамічність та оригінальний підхід в кожному музичному творі. Навчаючись у В. Ніколаєва та беручи інтерв'ю в студентські роки, хочу відмітити, що він був досить глибоким, емоційним, чуттєвим, десь вразливим, неймовірно добрим, щирим, ця людина перш за все залишила найяскравіші спогади спілкування з першим в моєму житті композитором, якій запалив вогник любові до предмету інструментознавства та з кожним заняттям розкривав світ музики з неймовірних розповідей, познайомившись ще з творчістю ком-

позитора, мені прийшла думка, що я обов'язково буду писати про творчість скромного В. Ніколаєва, адже в його музиці прослідковується глибока художньо-стильова індивідуальність.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Архів Уманського обласного фахового музичного коледжу ім. П.Д.Демуцького.
2. Ду Чжоу. Образ автора в камерно-вокальній творчості Ф. Шуберга: від поетичного слова до музично-виконавської інтерпретації. Дисс. ...докт. искусствоведения. М., 2018. 200 с.
3. Николаев В. Комментарии к «Элегии» О соединении в музыкальном сочинении принципов додекафонии и модальной техники 2004 с. 20
4. Розенберг Р., Одесская композиторская школа. Одесса: Астропринт 2013. С. 325.
5. Самойленко А. Автор и герой в музыковедческой деятельности. Статья первая // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОДМА імені А.В. Нежданової. Одеса: Друкарський дім, 2010. Вип. 11. С. 167–179.
6. Самойленко А. Автор и герой в музыковедческой деятельности. Статья вторая // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник ОДМА імені А.В. Нежданової. Одеса : Друкарський дім, 2010. Вип. 12. С. 31–40.

REFERENCES

1. Archives of the Uman Regional Faculty of Music College named after P.D. Demutsky.
2. Du, Zhou. (2018) The image of the author in the chamber-vocal creativity of F. Schubert: from the poetry word to the musical-Viconau interpretation. Diss. ... doct. art history. M. [in Ukraine]
3. Nikolaev, V. (2004) Comments on “Elegy” On the combination of the principles of dodecaphony and modal technique in musical composition. [in Ukraine]
4. Rosenberg, R. (2013) Odessa composer school. Odessa: Astroprint. P. 325. [in Ukraine]
5. Samoilenko, A. (2010) Author and hero in musicological activity. The first article // Musical mystery and culture. Scientific bulletin of ODMA imeni A.V. Nezhdanovo. Odessa: Drukarskiy dim. Vip. 11, pp. 167–179. [in Ukraine]
6. Samoilenko, A. (2010) Author and hero in musicological activity. Article two // Musical mystery and culture. Scientific bulletin of ODMA imeni A.V. Nezhdanovo. Odessa: Drukarskiy dim. Vip. 12, pp. 31–40. [inUkraine]